

Posudek diplomové práce

Antonín MOJSL: Turistika v Českém ráji v období před první světovou válkou (se zaměřením na město Turnov a jeho okolí), Praha 2021, 142 s., diplomová práce na Ústavu českých dějin FF UK

Téma vzniku a rozvoje moderní turistiky může na první pohled působit spíše okrajově, ale jako řada dalších zdánlivě marginálních fenoménů, i turismus jako forma aktivního trávení volného času má z interpretačního a informačního hlediska velký badatelský potenciál. Opavský historik Martin Pelc ve své práci *Umění putovat* například upozornil na podstatnou roli turistiky v národních hnutích a nacionálním stýkání a potýkání Němců s Čechy v průběhu tzv. dlouhého 19. století.

Putování přírodou, za pamětihodnostmi či jinými cíly zkrátka nebylo jen nevinnou volnočasovou aktivitou, ale zatíženo bylo různými významy, zmíněnými národními, ale rovněž i hospodářskými. Svě vize, představy a očekávání do turistického ruchu promítali i místní aktéři, jejichž regionu se dotýkalo. A právě tuto skutečnost potvrdil v diplomové práci Antonín Mojsl, který se věnoval turistice a cestovnímu ruchu na Turnovsku, tedy v oblasti *Českého ráje*.

Antonín Mojsl předložil práci z ranku regionálních dějin, nicméně předesílám, že ačkoli sleduje situaci jedné konkrétní oblasti, neztrácí jeho práce na nadregionální výpovědní hodnotě. Už jen proto, že se Turnovsko, respektive Český ráj, jak sám autor píše, stalo ve sledovaném období širšího přelomu 19. a 20. století jednou z nejnavštěvovanějších oblastí českých zemí. Na konkrétním regionálním případě tak můžeme usuzovat o obecných trendech a tendencích v rozvoji a formování české turistiky coby jednoho z projevů české moderní společnosti a národního hnutí. V této souvislosti chci ovšem adresovat autorovi otázku do diskuze v rámci obhajoby diplomové práce: proč vlastně neprezentovat předkládaný text jako mikrohistorickou sondu?

Práce je založena na dobré znalosti nejen místních poměrů, ale samozřejmě i pramenné základny. Autor proto mohl čtenáři nabídnout srozumitelné a čtenářsky vděčné líčení turisticko-cestovatelských poměrů ve zvoleném regionu, jehož těžištěm je

město Turnov. Práce má z mého pohledu logickou strukturu. V prvním větším bloku se Antonín Mojsl věnoval obecně procesem formování moderní turistiky včetně líčení jejích předpokladů. Na stránkách diplomové práce proto sledujeme jak vznik volného času, turistické organizovanosti, ale i (místní železniční) dopravy. A skutečně kvitují zapojení problematiky nacionalizace turismu. Bez zajímavosti není ovšem pasáž o zpřístupňování památek či vybavení turistů odhalující pestrost dobové turistické každodennosti.

Druhý obsáhlý pilíř diplomové práce je věnován konkrétně turistickému a cestovnímu ruchu na Turnovsku a přímo v samotném městě. I zde evidované skutečnosti mohou být nejen sdělením regionálním ve smyslu dění ve zvolené lokalitě, ale současně mají podle mého soudu potenciál ilustrovat, dokládat obecné tendence dobového turistického provozu coby mikrohistorický počín.

Obecně považuji práci za dobrý a podařený počín. Chválím zapojení ilustrativního obrazového materiálu. V porovnání s autorovou dřívější podobně regionálně zaměřenou bakalářskou prací, kterou jsem rovněž oponoval, působí předkládaná diplomová práce komplexnějším a „vyzrálejší“ dojmem. Rozsahem sledovaných aktivit a dějů nenechává text Antonína Mojsla mnoho prostoru na doplňující dílčí oponentské dotazy.

Nicméně vedle zmíněné otázky týkající se mikrohistorické povahy textu bych ještě autora rád upozornil na koncepční aspekt jeho práce – v závěru zcela patřičně sděluje, že výsledkem jeho bádání „je potvrzení teze, že poslední třetina 19. století a desetiletí před první světovou válkou představují pro rozvoj cestovního ruchu a turistiky klíčové období.“ Škoda, že v tomto duchu neformuloval úvod své práce, tedy že do počátečních partií nevtělil takovýto záměr svého výzkumu, který by tak byl ve své písemné podobě sevřenější. Pokud jsem totiž zmínku nepřehlédl, svou tezi v úvodu nikde neformuluje. Až do závěrečných odstavců jsem proto přemýšlel, co je vlastně skutečně cílem a sdělením autorova textu.

Z hlediska konceptuálního zařazení práce by výzkumu „slušela“ inspirace u *prostorového obratu* – před několika lety stále populární *spatial turn* by autorovi mohl dále promýšlet rozličné aspekty prostorovosti sledovaného území ve smyslu konstrukce jeho podoby a kvalit – šlo o prostor nikoli pouze přírodní, ale rovněž historický a rovněž tedy naplňovaný symbolickými významy ze strany českého národního hnutí a jeho turistických reprezentantů. Ne, že by Antonín Mojsl v těchto souvislostech nepřemýšlel a nepracoval, nicméně daný koncept by mu mohl pomoci text ještě vyšperkovat.

V případě průvodců, s nimiž pracoval, bych se chtěl autora zeptat, jak moc identická sdělení svým uživatelům nabízely? Opisovaly takřkajíc od sebe v případě líčení krajiny a prostředí, nebo lze vysledovat v průvodcích různé tendence v osmyslňování a interpretaci Českého ráje a Turnovska?

A konečně na závěr si vůči autorovi dovolím „základnou“ otázku – jak by situoval on sám svou práci v tematicky relevantní tvorbě? Jaké je jeho místo v dosavadní produkci?

Výše uvedené otázky jsou samozřejmě dotazy doplňujícího charakteru a rozhodně nijak nedevalvují zajímavost práce. Antonín Mojsl předkládá podařené (více než) regionální dějiny. Diplomovou práci doporučuji k úspěšné obhajobě a navrhuji hodnocení „výborně“.

V Litoměřicích 1. 6. 2021

doc. PhDr. Jan Randák, Ph.D.